
فصل ۵

بهداشت دهان و دندان

مقدمه:

دانشگاه علوم پزشکی شیراز از سال ۱۳۸۶ نسبت به اصلاح نظام سلامت در حوزه بهداشت دهان و دندان اقدام نموده است. یکی از مواردی که در این برنامه اصلاح گنجانیده شده است، افزایش دسترسی گروه‌های هدف در حاشیه شهرستان شیراز به خدمات سطح یک پیشگیری از پوسیدگی دندان و بیماری لثه از طریق پارک سلامت دهان و دندان می‌باشد. این واحد با همکاری شهرداری شیراز تاسیس گردیده است. تاسیسات موجود در پارک زیر بنای حدود ۱۶۰ متر داشته و دارای هشت یونیت دندانپزشکی می‌باشد، آنچه که این واحد را از سایر واحد دندانپزشکی استان متمایز می‌نماید ارایه صرفاً خدمات پیشگیری به گروه‌های هدف می‌باشد. روال کار به این شکل است که با هماهنگی سازمان آموزش و پرورش هر روز قریب به چهل دانش‌آموز ابتدایی به پارک آورده می‌شوند و تحت نظر مربی به بازی در محیط ایمن پارک می‌پردازند که این کار ضمن ارتقای نشاط دانش‌آموزان باعث کاهش استرس و ترس آنها از محیط دندانپزشکی خواهد شد. سپس دانش‌آموزان به اتاق آموزش هدایت می‌شوند که به آنها روش مسواک زدن و استفاده از نخ دندان آموزش داده می‌شود. سپس بر حسب مورد به اتاق فیشورسیلانت و فلورایدتراپی هدایت می‌شوند و پس از دریافت خدمات به مدرسه هدایت می‌شوند. از سال ۱۳۸۶ تاکنون این روند ادامه داشته و این موضوع باعث گردیده است که سایت مناسبی برای کارآموزی و کارورزی دانشجویان دندانپزشکی و کاردانی بهداشت دهان فراهم آید. این پارک که در ایران و کشورهای خاورمیانه بی نظیر است تاکنون بارها مورد بازدید مسئولین عالی رتبه وزارت بهداشت واقع گردیده است.

تعاریف و اصطلاحات

فیشورسیلانت: (یا شیاربند) روشی که در آن بوسیله مواد هم‌رنگ دندان، شیار دندان را مسدود می‌کنند تا گیر مواد غذایی و به دنبال آن پوسیدگی دندان کم گردد، این روش بیشتر برای کودکان و دندان‌های تازه رویش یافته انجام می‌شود.

پالپاتومی: قطع کردن پالپ (مغز قسمت تاج دندان) نوعی روش درمانی عصب دندان می‌باشد.

فلورایدتراپی: فلوراید یک ماده طبیعی است که باعث افزایش مقاومت دندانها در برابر پوسیدگی می‌شود. این ماده با آب و مواد غذایی به بدن می‌رسد ولی در مناطقی که میزان فلوراید آب آشامیدنی کمتر از ۰/۷PPM (قسمت در میلیون) باشد بایستی به دندان برسد که به روش‌های موضعی و سیستمیک استفاده می‌شود. روش‌های موضعی با دهانشویه و ژل و وارنیش فلوراید انجام می‌شود.

جدول ۱: متوسط آمار عملکرد دندانپزشکان به تفکیک شهرستان در استان فارس سال ۱۳۸۹

ردیف	شهرستان	متوسط کشیدن دندان توسط هر دندانپزشک	متوسط خدمات ترمیمی توسط هر دندانپزشک	متوسط جرم گیری توسط هر دندانپزشک	متوسط فیشورسیلانت توسط هر دندانپزشک
۱	آباده	۲۱۱۸	۰	۲۶	۱۳۴
۲	ارسنجان	۶۰۱	۸۱	۱۰۳	۲۱۵
۳	استهبان	۱۸۲۳	۱۸۰	۱۴	۲۲۰
۴	اقلید	۱۲۸۶	۳۷	۷۸	۱۷۴
۵	بوانات	۱۹۳	۱۰۹	۰	۱۸۵
۶	پاسارگاد	۲۵۲	۱۸	۳۲	۱۰
۷	خرامه	۱۸۹	۰	۲۴	۱۷۶
۸	خرمبید	۲۷۱	۹۲	۳۵	۳۵۸
۹	خنج	۶۲۲	۱۲۴	۹۹	۲۰۵
۱۰	داراب	۱۷۰۲	۰	۱۳	۵۹
۱۱	رستم	۵۵۰	۴۱۵	۰	۱۵۷
۱۲	زرین دشت	۸۸۹	۲۰۶	۹	۵۵
۱۳	سپیدان	۲۱۳۴	۲۴۹	۱۵	۳۵۰
۱۴	سروستان	۴۵۶	۸۱۴	۲۹	۱۷۰
۱۵	شیراز ۱	۳۵۹	۱۵۰	۳۳	۳۷۰
۱۶	شیراز ۲	۳۷۷	۴۵	۲۳	۲۳۰
۱۷	فراشبند	۱۷۷۲	۲۸	۷۸	۷۶
۱۸	فیروز آباد	۵۸۰	۴۶۲	۳۲	۶۰۳
۱۹	قیروکارزین	۲۹۲	۱۲	۲۵	۳۸
۲۰	کازرون	۶۹۰۲	۱۲۰	۴۰۴	۳۳۱
۲۱	کوار	۴۳۰	۱۳۶	۳۶	۱۴۲
۲۲	لار	۳۰۱۶	۱۲	۱۰۵	۷۰۱
۲۳	لامرد	۰	۰	۰	۰
۲۴	مرودشت	۱۱۶۴	۵۹	۱۸	۱۲۸
۲۵	ممسنی	۷۴۳	۲۸۴	۱۱	۱۷۵
۲۶	مهر	۸۰۱	۰	۱۳۵	۱۹۱
۲۷	نیریز	۲۳۹۷	۳۴	۱۵۹	۳۷۶
۲۸	جمع	۳۱۹۱۹	۳۶۶۷	۱۵۳۶	۵۸۲۹

جدول ۲: متوسط آمار عملکرد دندانپزشکان به تفکیک شهرستان در استان فارس سال ۱۳۸۹

ردیف	شهرستان	متوسط پالپوتومی توسط هر دندانپزشک	متوسط معاينه توسط هر دندانپزشک	متوسط آموزش بهداشت توسط هر دندانپزشک	متوسط فلورايد تراپی توسط هر دندانپزشک
۱	آباده	۱	۳۱۳	۱۱	۱
۲	ارسنجان	۳	۳۳۸	۰	۲۴
۳	استهبان	۲۶	۰	۰	۷۹
۴	اقلید	۱	۳۶۳	۰	۰
۵	بوانات	۱۱	۰	۰	۱۱
۶	پاسارگاد	۰	۱۵۰	۰	۱۱
۷	خرامه	۰	۰	۰	۰
۸	خرمبید	۴۳	۴۷	۳۵	۲۳
۹	خنج	۴	۱۳۰۵	۰	۳۵
۱۰	داراب	۰	۰	۰	۰
۱۱	رستم	۰	۸۰۸	۰	۷۳۴
۱۲	زرین دشت	۰	۹۴۵	۲۹۵	۰
۱۳	سپیدان	۱	۵۹۰	۰	۳۰
۱۴	سروستان	۰	۵۹۳	۰	۵۳
۱۵	شیراز ۱	۲۶	۳۴۰	۶۹	۲۲
۱۶	شیراز ۲	۱	۹۹	۶۲	۳۱
۱۷	فراشبند	۰	۶۵۸	۰	۰
۱۸	فیروز آباد	۳۲	۰	۰	۰
۱۹	قیروکارزین	۲	۰	۰	۰
۲۰	کازرون	۰	۲۲۷	۲۷۶	۱۹
۲۱	کوار	۰	۱۰۸۷	۸۶	۶۲
۲۲	لار	۳۲	۴۵۵	۰	۰
۲۳	لامرد	۰	۰	۰	۰
۲۴	مرودشت	۰	۸۳	۰	۵۵
۲۵	ممسنی	۶	۲۷۵۶	۰	۰
۲۶	مهر	۰	۰	۰	۰
۲۷	نیریز	۲۴	۹۱۵	۰	۵۰
۲۸	جمع	۲۱۳	۱۲۰۷۲	۸۳۴	۱۲۴۰